

Efter 3 år i Tanzania är det dags för Afghanistan...igen

Torbjörn Pettersson är SAKs nya generalsekreterare

TEXT & BILD: MARKUS HAKANSSON

Torbjörn Pettersson har haft en hektisk tid sedan han tog över som SAKs generalsekreterare i juli. Han är nyss hemkommen från en resa i Afghanistan och på väg till Bokmässan i Göteborg. Jag fångar honom på hans rum på SAKs Stockholmskontor och vi sätter oss en stund och han är riktigt skön att snacka med. Han är lugn och sansad, verkar klok och har humor.

För er som följt SAKs arbete genom åren är Torbjörn knappast en ny bekantskap. I slutet av 80-talet och början av 90-talet jobbade han som projektkoordinator för SAK vid dåvarande huvudkontoret i Peshawar. Det var en tid av förändring, SAK gick från en rent humanitär verksamhet till ett mer utvecklingsinriktat arbete. Han imponeras över hur SAK som organisation tar sig fram i den komplicerade verklighet som råder i Afghanistan idag med så många och stora aktörer.

– Framför allt våra afghanska chefer är oerhört kunniga och jag är verkligen imponerad över deras förmåga att leda en så väldigt mycket mer komplicerad verksamhet än den vi hade på 80-talet. Då handlade det mest om att få in medicin, skolböcker och lärarlöner, medan arbetet idag präglas av att ta fram, följa och utvärdera strategier för arbetet och samarbeta med aktörer som Världsbanken, EU, FN och olika länders regeringar.

Vad fick dig att söka dig tillbaka till SAK?

– Jag gillar att bo i Sverige. Jag måste inte bo utomlands för sakens egen skull. Däremot tycker jag att det kan

Torbjörn Pettersson återvände till SAK, denna gång i rollen som generalsekreterare.

vare svårt att jobba med bistånd sittandes i Sverige. Jag vill ha ett fältnära biståndsenagemang i mitt arbete så SAK passade perfekt. Efter tre och ett halvt år i Tanzania känns det bra

” Den som säger att SAK inte arbetat för ökad jämställdhet i Afghanistan har fel. Förmodligen har SAK utbildat fler flickor än någon annan organisation i Afghanistan, vilket kanske är den största insats för ökad jämställdhet man kan göra – det att se till att kvinnor får utbildning.

att mina barn får rota sig i sitt hemland samtidigt som jag får jobba med bistånd där jag hela tiden måste och ska relatera till fältet. Sedan är jag förstås förälskad i Afghanistan, dess folk och kultur.

Torbjörn engagerade sig tidigt politiskt och blev 1985, 25 år gammal, ordförande i Folkpartiets ungdomsförbund (nuvarande Liberala ungdomsförbundet). Det var när Bengt Westerberg satt på partiledarposten. Tio år senare gick han vidare och

blev partisekreterare under i tur och ordning Maria Leissner och Lars Leijonborg. Men Torbjörns intresse för bistånd och utvecklingsfrågor gjorde att han senare sökte sig till Sida där han sedermera blev avdelningschef för ekonomi- och verksamhetsutveckling. Nu senast har Torbjörn verkat som Sidas landchef på svenska ambassaden i Dar es Salaam, Tanzania. Lägg till detta att han alltså arbetat för SAK i fält men också så sent som på 2000-talet suttit i SAKs styrelse.

Hur upplevde du situationen när du besökte Kabul nu senast?

– Man får lite känslan av att Kabul är en belägrad stad. Jag bli också förbannad över den arrogans som många av de militära förbanden uppvisar på stadens gator. Det är visserligen lätt att förstå efter att attentaten blivit allt fler den senaste tiden men det ger ändå ett intryck av avstånd och fientlighet och bidrar till känslan av att Kabul är belägrat.

Du skriver i din första ledare i det här numret av Afghanistan-nytt om vikten av ökad jämställdhet såväl inom organisationen som i vårt fältarbete. Berätta?

– Den som säger att SAK inte arbetat för ökad jämställdhet i Afghanistan har fel. Förmodligen har SAK utbildat fler flickor än någon annan organisation i Afghanistan, vilket kanske är den största insats för ökad jämställdhet man kan göra – det att se till att kvinnor får utbildning. Det är viktigt att komma ihåg men vi får inte slå oss till ro. SAK ska göra mer för ökad jämställdhet, inte minst internt. Vi har för få kvinnor i ledande ställning och det är inte okej. Visst finns det förklaringar – kvinnor slutar eller blir rekryterade av andra organisationer, FN eller börjar arbeta inom ett ministerium och tjänar mer pengar och får ännu mer intressanta jobb. Så det finns förklaringar men det räcker inte. Vi måste bli bättre på att få kvinnor att stanna hos SAK. Jämställdheten är således en dubbelbottnad fråga. Dels har vi nått stora framgångar som vi ska känna stolthet över, dels måste vi jobba

vidare med dessa frågor framför allt internt och det arbetet känner jag är min mission. Glädjande nog, när jag nyss besökte två av våra sex projektkontor, Kunduz och Taloqan, stod det klart att genus och jämställdhet är frågor man diskuterar aktivt och de kurser som har hållits på detta område verkar ha tagit skruv. Det glädde mig oerhört.

SAK har traditionellt varit något av en plantskola – en arbetsgivare där man kanske har börjat sin karriär för att sedan gå vidare. Till exempel så har ju flera regeringsmedlemmar en förflutet som SAK-anställda. Men det innebär ju också att SAK förlorar värdefull och kompetent personal, ibland kanske lite i förtid till och med. Hur ser du på det?

– Jag tycker att det historiskt har varit en viktig roll, kanske den mest bestående av alla insatser vi har gjort, det att SAK varit ett universitet för en stor andel av den afghanska kompetensen vad gäller sjukvård, kvalificerad utbildningsplanering och så vidare. Men SAK är en av flera organisationer som agerar som uppdragstagare från regeringen och vi behöver kvalificerad och duktig personal så jag tror vi måste försöka ha en personalpolitik som gör att vi kan behålla en kraftfull kompetens inom SAK. Det är lite klivet det där men jag tror att vi måste vara mer egoistiska i framtiden. Inte när det gäller höga politiska poster. Självklart är det värt oerhört mycket mer om vi kan släppa iväg någon för ett viktigt regeringsuppdrag än att vi håller folk kvar i våra projekt. Men däremot ska vi vara rädda om våra anställda när det gäller andra biståndsorganisationer.

Du nämner jämställdhetsarbetet som en viktig fråga att jobba vidare med. Vilka andra övergripande frågor kommer du som SAKs generalsekreterare att vilja lyfta?

– Vi ska försöka att hitta fler givare, fler partners för att minska vårt beroende av Sida. Vi är en av relativt få organisationer som har en ordentlig implementeringskapacitet och verkligen kan få saker gjorda i Afghanistan. Det ska vi sälja till flera. Det skulle

► TORBJÖRN PETTERSSON

Bor i Älvsjö utanför Stockholm.

Född 1960 i Växtorp utanför Laholm.

Uppväxt i Blekinge och Skåne.

Familj: Torbjörn och hans fru Annika har två döttrar och en son.

Läser just nu: *Koran, Kalashnikov and Laptop* av Antonio Giustozzi och *Kinesen* av Henning Mankell. Läser deckare på sommaren. Annars mest fackböcker.

Lyssnar på: Jazz/blues med afrikanska förtecken. *Hits for kids 13* när han springer på löpbandet (Torbjörn hävdar att det enbart beror på att det är rätt tempo på låtarna).

Mat: Gillar att laga mat, gärna husman. Köper ofta hela eller grovstyckade lamm och styckar själv. Höstprojekt: att fylla frysboksen med lammgrytor av olika slag.

öka vårt eget oberoende och öka styrelsens och årsmötets möjligheter att styra verksamheten. Det är inget som kommer att ske den närmaste tiden men drömscenariot är att vi om kanske tre år har en handfull jämstora givare.

– Ett annat viktigt arbete där jag tror vi kan bli bättre är att prata mer om vad vi faktiskt åstadkommer i Afghanistan. Vi måste bli kända för vad vi gör och inte bara för att Afghanistan är känt. Det var ju på sätt och vis enklare förr när mycket handlade om att skramla med insamlingsbössan.

Afghanistanhjälpen var ett begrepp och jag tror ganska många i stort visste vilka SAK var. Men det var då det och jag säger inte att vi ska tillbaka dit men jag tror vi måste hitta något motsvarande till det vi gör idag. Det är inte bara för pengarnas skull utan något ännu större – tron på biståndet.

Vi pratar om 80-tals politik, bistånd, SAK-historia, Tanzania, Marit Paulsen och intressanta lammrätter som visst ska finnas i Torbjörns frysbbox hemma i Älvsjö och glider in på nästa nummer av Afghanistan-nytt som har temat urbanisering.

SAK har ju alltid verkat på landsbygden där behoven traditionellt sett ►

- **varit störst. Men en massiv flytt från landsbygden till Kabul och andra större städer i Afghanistan har lett till en ökad fattigdom även här. Kommer SAK börja att arbeta i städerna?**

– Jag håller det inte för uteslutet. Nu skickar vi ju Börje Almqvist dit för att undersöka saken närmare. Dels som utsänd för Afghanistan-nytt och dels i egenskap av styrelseledamot. Det som jag idag är oklar över är inte behoven, för de tror jag finns, utan vad vi skulle kunna bidra med? Till exempel *Community based education* borde ju finnas i städerna också. Men kanske är det vår verksamhet inom landsbygdsutveckling som lite motsägelsefullt är det program som bäst skulle lämpa sig i städerna. Men det finns även andra verksamheter vi skulle kunna anpassa så att de passar in i en urban miljö. Jag är säker på att finns anledning att återkomma till den här viktiga frågan.

Annars då, vad gör du när du inte jobbar?

– Ja, jag har ju tre barn, 9, 13 och 16 år gamla, alla födda år efter valår. Jag var ju partisekreterare då så det är lätt att komma ihåg. Mycket handlar förstås om att göra saker tillsammans med dem och min fru. Annars springer jag en hel del och läser. Men jag är också förtjust i trädgårdsarbete och är lite av ett freak vad gäller att plantera äppelträd. Jag tenderar nog till att plantera lite för många. Men nu senast när jag var i Afghanistan träffade jag en afghansk man som hade planterat minst ett träd per kvadratmeter på sin tomt och det verkade ju funka så...

Torbjörn nämner sin företrädare Bengt Kristiansson och ordförande Lena Hjelm-Wallén flera gånger under vårt samtal och imponeras över hur väl de lett organisationen under många år. Att SAK idag är *en* organisation tror han i mångt och mycket beror på deras hängivna och hårda arbete. Men Torbjörn är som synes inte fri från visioner, tvärtom och jag är övertygad om att Svenska Afghankommittén kommer att fortsätta utvecklas under hans ledning. Torbjörn – välkommen i spelet! ■